

Комисијата за жалби при Советот за етика во медиумите на Македонија (СЕММ), на седницата одржана на 26 април 2022 година, врз основа на примена жалба од заменик народен правобранител Илбер Руфати, ја донесе следната:

МИСЛЕЊЕ

ЖАЛБАТА СЕ ОТФРЛА КАКО НЕОСНОВАНА

Прилогот насловен „Година затвор за прегазување на полицаец“, објавен во емисијата „Код“, емитувана на 6 февруари 2022 година на телевизија „Телма“, не отстапува од професионалните и етички стандарди.



ЖАЛБА

До извршната канцеларија на Советот за етика во медиумите на Македонија (СЕММ), на 22 февруари 2022 година, заменик - народниот правобранител за Кичево, Илбер Руфати, поднесе жалба, по претставка доставена до неговата канцеларија од Шпресим Реџеџи од с.Грешница, Кичево, за прилогот во емисијата „КОД“ со наслов „Година затвор за прегазување на полицаец“, емитуван на 6 февруари 2022 година, на телевизија „Телма“ (www.telma.mk).

Жалителот, освен гораневедениот прилог, во жалбата ја посочува и скратената верзија на прилогот со наслов „КОД: Како се кроеше пресудата за смрт на 23-годишен полицаец на службена должност“, објавен како најава за емисијата во вестите и на веб-страницата на телевизија „Телма“ на 6 февруари 2022 година.

Во жалбата се наведува дека во спорната содржина ги има следниве прекршувања: Нарушување на личниот и семејниот углед и интегритет, неточни и непроверени информации и повреда на принципот на пресумпција на невиност. Дополнително, жалителот истакнува дека целокупниот судски случај станал јавен преку директно објавување на личните податоци на жалителот и детали и списи од судската постапка.

Жалителот Шпресим Реџеџи, кој во својство на обвинет за инволвираност во сообраќајна несреќа добил првостепена пресуда во Основниот суд Гостивар, во доставената жалба вели дека објавата во медиумите, вклучително и објавата во „КОД“, била противзаконска, затоа што за неговиот случај сè уште немало конечна одлука (правосилна). Тој посочува дека таквата објава била во спротивност со принципот на пресумпција на невиност, поради што смета дека медиумите однапред го прогласиле за виновен.

„Медиумите го објавија мојот случај со име и презиме и број на предмет како и сите списи на предметот и со тоа искривена и неистинита фактичка состојба, а со цел да оди на моја штета, со што ми беше нарушен личниот и семејниот интегритет, а уште полошо ми беше нарушен угледот во јавноста, затоа што мојот идентитет беше оголен до таа мера што е навлегувано и во мојот приватен живот“, вели во поднесената претставка, жалителот Реџеџи, кој меѓу другото, бара јавно извинување од медиумот, потенцирајќи дека објавите во медиумот биле спротивни со Законот за заштита на лични податоци.

Жалителот, меѓу другото, посочува дека медиумите што ја објавиле сторијата биле ангажирани од мајката на загинатиот полицаец, која, како што тврди, била вработена во Основниот суд Гостивар и нејзината цел била да изврши притисок врз судството.

„Јас како „обвинет“ јавно сум исмејуван од страна на медиумите со пресумпција на тоа како треба да одлучи второстепениот суд, а уште повеќе што ме обвинуваат однапред за ПОТКУП, кое претставува кривично дело без докази од нивна страна, а со цел поврзување со други кривични постапки“, се наведува во поднесената претставка, во која жалителот дополнува дека, освен гораневедените наводи, во новинарската објава



препознава и вршење тортура од јавен карактер, омраза, мобинг, вознемирување и дискриминација и медиумска услуга на одредени лица.

Во прилог на жалбата до Советот за етика беа доставени и неколку документи кои се однесуваат на судскиот предмет поврзан со жалителот. Во поднесената претставка, жалителот споменува уште два медиума, кои објавиле текстови на истата тема, но со оглед на тоа дека подносителот не ја посочи спорната содржина на овие медиуми, Советот за етика одлучи да не постапува за нив.

ОДГОВОР НА МЕДИУМОТ

Извршната канцеларија на СЕММ, во согласност со членот 14 од Правилникот за работа на Комисијата за жалби, по приемот и разгледување на жалбата, стапи во контакт со Телевизија „Телма“ и побара да се изјасни по однос на наводите на жалбата.

Управителот на медиумот, Снежана Лупевска Созен, одговори на наводите на жалителот и ја отфрли жалбата како неоснована.

Лупевска Созен посочува дека оспорениот прилог е од интерес на јавноста и согласно професионалните стандарди и начелата на јавност на постапка, како едно од основните начела на гаранција на правото на фер судење и пристап до правдата. Таа појаснува дека во содржината се истражуваат определени пропусти во поглед на водењето на постапката, која била јавна и истата била со исход на смртен случај на полицаец, предизвикана при извршување на службена должност. Лупевска Созен потенцира дека во оспорениот прилог се објавени изјави од родител на загиналиот полицаец, став на обвинителството, став на судот, одговор на адвокатот на жалителот-осомничениот, како и првостепена пресуда на судот во Гостивар, што според неа, значело дека воопшто не станува збор за судски процес за кој е исклучена јавноста.

„Во прилогот е посочено и дека жалителот има поднесено жалба, додека обвинителот нема поднесено жалба, со што е оневозможено правото на најблиските на жртвата да го изразат своето незадоволство од пресудата. Во прилогот на емитуваната емисија не е посочена квалификација дека новинарот го прогласува за виновен. Судските рокишта се отворени за јавноста“, се наведува во одговорот на жалбата.

Во однос на наводите на жалителот за повреда на личните податоци, управителката на „Телма“ вели дека во Законот има отстапување од законските одредби, ако истите се вршат за новинарски цели и кога јавниот интерес преовладува над приватниот интерес на субјектот на личните податоци. Во оваа насока, таа нагласува и дека државните органи, кои вршат јавни овластувања утврдени со закон, можат да откријат лични податоци од службени документи за спроведување на работи од јавен интерес, при што пристап до тие податоци можат да имаат и радиодифузерите за новинарски цели.



За Лупевска Созен неосновани и паушални се наводите дека медиумите биле ангажирани од мајката на починатиот полицаец, која била вработена во судот во Гостивар и чија цел била да врши притисок врз судството. Таа вели дека на авторот на прилогот таквиот факт воопшто не му бил познат. Во однос на останатите наводи на жалителот, таа прашува:

„Врз основа на што треба да се произнесе Телевизија Телма за да се утврди фактичката состојба и да ги поткрепи со соодветни докази наводите на Жалителот за лажни информации, омраза, тортура, мобинг, вознемирување и дискриминација, медиумска услуга на одредени лица?? Во така поднесената жалба, жалителот е тој што треба да даде соодветни докази и аргументи за овие паушални обвинувања“, пишува Лупевска Созен во одговорот на жалбата, потенцирајќи дека новинарот објавил точни и проверени информации, без каков било сензационализам во начинот на информирање.

МИСЛЕЊЕ НА КОМИСИЈАТА ЗА ЖАЛБИ

Комисијата за жалби утврди дека жалбата е **НЕОСНОВАНА** и едногласно оцени дека во прилогот нема прекршување на Кодексот на новинарите на Македонија.

Комисијата не констатираше нарушување на личниот и семејниот углед и интегритет, неточни и непроверени информации и повреда на принципот на пресумпција на невиност, на кои упатува жалителот.

*При изготвувањето на мислењето, Комисијата за жалби констатираше дека телевизија „Телма“ не е член на Советот за етика во медиумите.

ОБРАЗЛОЖЕНИЕ НА МИСЛЕЊЕТО

На седницата на 26 април 2022 година, членовите на Комисијата за жалби ги разгледаа наводите на жалителот и извршија увид во спорната содржина. Најпрво, заклучија дека не можат и немаат право да ги утврдуваат фактите наведени во неа. Надлежност на Комисијата е единствено да утврдува дали се почитуваат етичките и професионалните стандарди во новинарскиот производ.

Комисијата, најнапред, констатира дека се работи за прилог од исклучително висок јавен интерес, во случајов, за судски процес за кој има првостепена пресуда за тешка сообраќајна несреќа во која загинал млад полицаец. Авторот на текстот наметнува повеќе оправдани дилеми и прашања, кои, сами по себе, отвораат одредени сомнежи за потенцијални пропусти во судската постапка. Главниот фокус на новинарот се три различни вештачења за трагедијата, кои меѓусебно не се совпаѓаат, како и одлуката на обвинителот што го водел предметот да не се жали на првичната пресуда.



Се работи за сериозна истражувачка сторија. Прилогот е повеќестран, опфаќа бројни значајни аспекти и нуди објективна информација. Содржината се базира на хронологија од настани, сведоштва и официјални ставови на надлежни правосудни органи кои ѝ претходеле на неправосилната пресуда на Судот во Гостивар. Направена е и реконструкција преку визуелен приказ на местото на несреќата.

Прилогот на „КОД“ се темели на широк спектар извори на информации, цитирани се извадоци од првостепената пресуда, пренесено е сведоштво на таткото на загиналиот полицаец, сведоштво на колегата на полицаецот, кој бил повреден во истата несреќа, писмена изјава на обвинетиот во процесот, како и став на адвокатката на обвинетиот. Авторот прави аналитички осврт на три различни вештачења за случајот и на разликите кои произлегле во истите, пред сè, од аспект на дозволената брзината на движење на возилото со кое се движел обвинетиот. Во овој контекст е пренесен и став на МВР, а објавени се и резултатите од обдукцијата на телото на починатиот. Презентирани се и ставовите на Јавното обвинителство, а цитиран е и член од Законот за безбедност во сообраќајот.

Без да навлегува во утврдување и оценка на фактите во новинарскиот производ, ниту да се впушти во правно толкување на жалбените наводи, за што и нема надлежност, Комисијата оцени дека прилогот на „КОД“ е новинарски коректен и согласно етичките стандарди. Новинарот ги испочитувал сите клучни новинарски правила, на начин што се обидел да ги провери информациите од што е можно повеќе извори и да ги контактира сите засегнати страни.

Во однос на наводите на жалителот дека е повредена пресумпцијата на невиност и дека неговото име и презиме не требало да биде објавено во прилогот, Комисијата заведе став дека, во случајов, јавниот интерес надвладаеал над приватниот интерес, односно дека постојат околности во кои што јавниот интерес го оправдува објавувањето на идентитетот. Комисијата смета дека објавувањето на идентитетот на првостепено осудениот не е новинарски погрешно, особено како во случајов, кога е јасно посочено дека се работи за неправосилна пресуда, која не е конечна. Ова и од причини што судењата се јавни и отворени за медиумите, исто како и пресудите, кои се јавно достапни. Во овој контекст, Комисијата во содржината не препозна ниту елементи дека авторот сугерира вина или го прејудиира исходот на судската постапка. Сторијата е новинарски неутрална и урамнотежена.

Одлуката на Комисијата да се отфрли оваа жалба како неоснована ја темели и на фактот дека во прилогот на „КОД“ се испочитувани сите членови од Кодексот на новинарите, кои се во корелација со темата:

Член 1: *„Новинарот има право на слободен пристап до сите извори на информирање што се од јавен интерес. Новинарот треба да објавува точни, проверени информации и нема да прикрива суштински податоци и да фалсификува документи. Доколку информацијата не може да се потврди, или станува збор за претпоставка, односно шпекулација, тоа*



треба да се каже и да се објави. Точноста на информацијата треба да се провери колку што е тоа можно“.

Член 4: „Новинарот ќе го назначи изворот на информациите, но ако изворот бара да остане анонимен, новинарот ќе го заштити“.

Член 8: „Начинот на информирање во случаи на несреќи, елементарни непогоди, војни, семејни трагедии, болести, судски постапки мора да биде ослободен од сензационализми“.

* * *

Во согласност со наведеното, Комисијата одлучи како што е погоре наведено.

Во работата на Комисијата учествуваа членовите Мирче Адамчевски, Сефер Тахири, Мери Јордановска, Теофил Блажевски, Лилјана Пецова – Илиеска, Ердџан Ахмет и Димитар Мицев.

Со почит,
Совет за етика во медиумите на Македонија

Претседател на Комисијата за жалби
Мирче Адамчевски

